

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԵԳԸՅՅԵ ՎԵ ՍԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷՅԵ

ՄԻԻԹԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՄԵՆԵ

1868 ՄԱՐՏ 12 ՅԱԼԸ

ԴՈՒՄԵՐՈ 8

Ղարադայի Հավատարմագրութեամբ 3 տէֆա չորսընթաց տէնէֆի գըլմէթի փէշին օլորագ 100 զուրուշ օլուպ, թաշարար իշին փօթա իւճրէթի պէրապէր արագ 120 զուրուշ տուր, վէ նիւսիւնի 30 ար փարայա սաթլաճագ տըր, իլանաթըն պէշէր սըրասը պիրինճի տէֆա իշին 2 իքինճի տէֆա իշին 1 1/2 իւնճի տէֆա իշին 1 զուրուշ տուր, մէթուպ կէօնտէրմէք իսթէյէն Սթամպուլա փիրինճիլէր իշինտէ ճամլը խանտա Նուրիճան Ա. Իփէքեան իսմինէ փաթէթի տիրէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԼԸ ՏԱՆԻԼԻՅԵ

ԹԵՎԱԶԻԶԱԹ

Հուլայ գայմագամը իզէթու Լի Պէյէ թուծպէի սանիյէ սընըֆը սանիսի:
Սիլիստրէ գայմագամը իզէթու Սիլիսթի Լիլիստիյէ թուծպէի սանիյէ սընըֆը սանիսի:

Թուանա վիլայէթի տախիլինտէ Վլէային Հէճիր քէյ գայմագամը թիֆուր աղայէ Դսթապլ ամիրէ միւտիրլիյի փայէսի:

Սիլայէթի մէզքիւրէ տախիլինտէ քեային Լուֆճա գայմագամը թիֆաթու Հիւսնիւ Պէյէ թուծպէի սալիսէ:

Սիլայէթի մէզքիւրէ տախիլինտէ քեային Լուքոֆճա գայմագամը թիֆաթու Սէհմէտ Նէմալ Լիլիստիյէ թուծպէի սալիսէ:

Սիլայէթի մէզքիւրէ տախիլինտէ քեային Պալըք գայմագամը թիֆաթու Հիւսնիւ Լիլիստիյէ թուծպէի սալիսէ:

Սիլայէթի մէզքիւրէ տախիլինտէ քեային Հաճը օղու բազարճը գայմագամը թիֆաթու Թէֆիք Լիլիստիյէ թուծպէի սալիսէ:

Սիլայէթի մէզքիւրէ թէմ Եիլի Հուգուգ մէճլիսի միւմէիզլէրինտէ, վէ Պուլպար միլէթինտէն թիֆաթու Թասպօ Լիլիստիյէ թուծպէի սալիսէ:

Թուրքա միւթէսարըֆը սաատէթու Լի Պէյէ Էֆէնտի Հազըթէթլէրինէ թուծպէի Էֆէլի սընըֆը Էֆէլի:

Թուրքա միւթէսարըֆը սաատէթու Սիլէյման փաշա Հազըթէթլէրինէ Բում Էլի Պէյէր պէյլի փայէսի:

Սիլ միւթէսարըֆը սաատէթու Լուսիւ Բաճման փաշա Հազըթէթլէրինէ Բում Էլի պէյլէր պէյի փայէսի:

Սիլայէթի մէզքիւրէ տախիլինտէ քեային Հիլիթօվու թիֆաթու Սիլիսթի Պէյէ Տէրկեաճը Լիլի գալիուճու պաշըլը թէվէճիճ պուրուլմուշ տուր:

Սիլիսթիյէ միլիթէթլիսինտէն սաատէթու Բիֆաթ Էֆէնտիյէ թիֆաթլի Էֆէլի սընըֆը սանիսի:

Սապէյնի Հիւմայուն Էճախանէսինտէ միւր պուլունան Տիլի պաշը թիֆաթու Լիլիստի Էֆէնտիյէ թիֆաթլի սալիսէ թէվէճիճ վէ իհսան պուրուլմուշ տուր:

Պու փաղար ախլամը միւսիւ Վամանտո թարաֆընտան պիր զիյաթէթ քէշիտէ օլունարագ Օլմը Հազըթէթի սաատէթլիսինտէ Տիլի տէվլէթու ուպէթու Լիլի փաշա, վէ Խարիճիյէ նազըրը տէվլէթու իւպէթու Պուստ փաշա վէ Հուրայի տէվլէթու Բիլիսի տէվլէթու Սիլիստ փաշա, վէ Սալիյէ նազըրը տէվլէթու Բուշի փաշա վէ պաղը Սիլիսթի Պիլիստ Հաղաթը Հազըր պուլունմուշ տուր:

Տէվլէթու Նամըգ փաշա Հազըթէթլի պէրապէրլէրինէ 30 պին քէսէ ազէ կէթիլ Էթլէրինի պիլիսթիլիսիք, սանկրա ալըղը մալիւմաթա նազարէն մէպլալի մէզ պուրուն օրատա գալմասը պա թէլէկրաֆ միւմաթլի Հազըթէթլիսին պիլիսթիլիսի:

Վուրիլէնի պիլիսթիլիսին կէօրէ պունտան պէյլէ Պալաթա քէօփրիսիւ կիւնտիլէրի աղըմայը, իշէրի կիլէճէք վէ տիլարը չըգաճագ սէֆինէլէրին, ախլամտան սանկրա, վէ սապաշլայըն Էթլէն կիլիպ չըգալարը Վալիտան փաշա Հազըթէթլի թարաֆընտան Էմր օլունմուշ տուր, պու խուսուսա աշալինին թաթաթըլը իշին գարար վէրիլիլ օլուլունտան, ճիւմէլին մէմուն օլաճաղը շիւպէսիլ տիր:

Չըգան բէնճէմպիլ Հիւնիւ Պուրուլէլմէ սաքինլէրինտէն Լիլիստիլիսին պիրիսի պէյիլէ Լուստա Վալիս տէյիլմէլէրինտէն պիրիսին թաղըն թէմիլէմէք իւզըէ մալիսայը տուրաուրուր իսէ տէ, տիգգաթը պաղլայալմաթընտան թէքրար իլլէմէյէ պաղար. վէ պիլարէ կէօվէյինտէն թուծուլարագ գօլունուն պիրիսի գըրըլտըգտան սանկրա, օրատա պուլունանլար թարաֆընտան

օլան Էարտըմ սայէսինտէ գուրթուլարագ քէնտի խանէսինէ կէօնտէրիլիլ տիր:

Սէմուրիլիլէ նազարէն Նումա Էթլիսի կիւն Էյլէն վաղթարընտա պէշ քիլիլէրին Լիլիստ Վանշէլէրիստընա կիլիլէք պաղը Էլէպլէրի գալտըմագ իւզըէ թօվլամայա պաշլամըլար իսէտէ շալիուգ տուլունարագ տէրտէսթ օլունմուշլար տըր, մէրգուման խըրըղլարըն պու ճէսարէթլէրի թաաճիւպէ շայան տըր, շիւնքի Պէյօղու կիլի գալապաղը պիր մաճալտէ կիւնտիլ վաղթի կիլէրէ խըրըղլար տօլաշմագ Տէր խըրըղլըն ճէսարէթլիսինտէ տէյիլ տիր:

Օպաթիլիլ միւշիւրիւ տէվլէթու Հիւսնիւ փաշա Հազըթէթլի սայ ուղայրէթլէրիլէ Բումէլի վէ Լիլիստ Թարաֆընտա նամ ալմըլ օլան Հայտուլարըն իսիմլէրինի նապէտիտ օլմուշտուր շիւպէսիլ Ստամպուլ իշինտէթլիլին տախի սայէյի պիլիլինտէ նապէտիտ օլաճագլարը մէմուն գալիլ տիր:

Սէմուրիլիլ Հարըլէ Հազըթէթա Լիլիստիլիլ լաղթէթլիլին նէշը Էյլէթիլիլիլ Հալաթիսաթէ նազարէն, մէմլէթէթլիսինտէ թիլիսաթ ումունլիլին պօղլմայաճաղը քեամիլէն մէմուն օլունմագտա տըր. վէ Հիւքիւմաթը սէնիլ թարաֆընտան իհսան պուրուն իսլաթաթլարըն սէմլէթի օլարագ, Պուլարիսթանտէ Տիլ պիր կէօնա գարըլըգլըգ վէ շիլիլիլ գալմալըլ տըր. ֆագաթ, Սիլիսթանըն Հարաթէթի իւզըրինտէ տիգգաթ օլունտուլու Հալտէ, միւճէրրէտ պիր Էթլէթալը ֆասիտէ պուլունմագտա օլունուլ թաճիլն օլունմագտա տըր. վէ Պուլարիսթան Հազըթէթա օլան թէվաթուլար իսէ, Սըրպ լաղթէթալարըն Էալանլարը տըր տէյի թաճիլն Էթլէթալ տիրէր: Սէ ֆիլիպը պէյլէ տիր. շիւնքի Պուլարլարըն ալա Տէվլէթի Լիլիլ Հազըթէթա պիր շիլիլիլիլ օլմայըլ, Էալընըլ պիր գաշ Սըրպ Էթլէթալըլարտան պէյլէ պիր լաֆ մէյտանա չըգալըլմըլ տըր. վէ Հաթտա Սիլիստ մատտէսինտէ Պուլար միլլէթի Սիլիստ Էճալիսինտէ

յըպլայարագ օնլարա դարը սիւսհանմայա
հաղըր պուլունտուգլարընը Տէվէթի Միլի-
յէ իֆատէ էյլէմիլէր իքէն, պունուն մու-
ղայիրինտէ պու տէֆա քէնտիլէրի պէօյլէ
պիր հարաքէթէ մէյալ օլմալարը ինանըրը
պիր շէյ տէյիլ տիր:

ԶԱՎԱՅՐՈՒՄԸ ԽԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պիր միւտտէթտէն պէրու Մատրիս, մէ-
մայիքինտէ պուլունտան Վիլիսէլէրին էքսէ-
րիսինտէ, Բաբա հաղէթէրի իշին իյանէ
թօփլփնմագտա իքէն, պու տէֆա Մատրիս
Խմիլէրաթօրու թարաֆընտան, իյանէյի
մէղքիւրուն Բրուսիա Սէմալիքինին պաղը
մահալէրինտէ գըթըղ սէպէպինտէն աճ գա-
լանլարա, պիր մէտար օլմագ իշին թօփլա-
նըմարը էմր ու թէնպիհ պուլունտուգլարու:

Սիւսհանա զաղէթալարը Բրուսիատէ վու-
գու պուլան գըթըղըն սէպէպի, Մամանա
մուհարէպէսի էսնասընտէ, ահալտէն վիք
չօղլարընըն ասքէրէ ալընմասընտան տօլայը
զրաթ իւրիլ իւրիլ գալմըլ օլտուղուն-
տան, սէնէյի սապըգ ալընան մահալէրըն
եթօլտէ օնու գաւտար հասըլթ մէյալանէ
կէլմէքտէ տիր տէրլէր:

Փարիստէ Բուսիա տէվէթի սէֆիրինին
կէլէնէրտէ Բէթէրսպուրկա կիթտիյի մա-
լիւմ տիր. սէֆիրի միւշարիլէյճին պու տէ-
ֆա թէքրարէն Փարիսէ տէֆուրէք, պէրա-
պէրինտէ Բուսիա Սէպուսանը թարաֆըն-
տան կէթիրմիլ օլտուղու նամէյի մախսուսէյի
Խմիլէրաթօր Վարօլէօն հաղէթէրինէ թագ-
տիւմ էթմիլ տիր. վէ սէֆիրի միւշարիլէյճին
Ֆիրանսա Խարիճիյէ նաղըրը Ս. տը Սու-
թիյէ վէ մէմուրինի սայրէ իլէ օլան միւլա-
գաթընտա, քէնտի տէվէթինին Շարգ մէ-
սէլէսի հագըրնտա Լյուսիա բօլիթիգասըն-
տան ալըլմամալա գարար վէլմիլ օլտուղու-
նու պէյան էյլէմիլ տիր:

Տէրի սաատէթ էլէիսի Ջէնէրալ Իկ-
նաթիլէֆ ճէնապլէրինին տախի եպըն կիւն-
տէ պուրայա կէլէճէյի թէվաթուրէն սէյ-
լէնմէքտէ տիր:

Մատրիս տէվէթի թարաֆընտան իս-
լահաթը հարպիյէ վէ ասաքիլիյէյէ տէվաթ
օլունմաղա պաշանմըլ իսէ տէ, Ֆիրանսանըն
եթիստ Բրուսիանըն ուտուլէրինտէն հանկը-
ննա թիայէթ օլունմաղընտ տայիր հէնիլ
վէրիլէն գարարըն նամալիւմ օլտուղու Լյու-
սիա զաղէթալարընտ կէթիրլմիլ տիր:

Իթալիատէ Սէպուսանը Սիլէթ մէճ-
լիսինտէ ումուրու Սալիյէ լայի հալէրի իւղէ-
րինէ միւթալէա ճէրիան իթմէքտէ տիր տէ-
նիլի:

Ֆիրանսըլ ասաքիլի հարիա Բաբանըն
մէմալիքինտէ պուլունտուգլ, նէ՛ վաղթ ճէլպ

օլունմաղը մալիւմ տէյիլ տիր. վէ պուլարըն
Բուսիա չէքիլմէսինէ տայիր Խմալիա հիւ-
քիւմէթի իլէ Ֆիրանսա հիւքիւմէթի պէյին-
տէ վուգու պուլան միւլաղգաթլարըն նէ սու-
րէթտէ օլտուղուն տայիր հէնիլ պիր մա-
լիւմաթ վէրիլմէքտէ օլտուղու պաղը զա-
ղէթալարտա շիքէյէթ օլունմագտա տըր:

ԱՅԳԱՅԻՆ

Ճուլմա էրթէսի չրգարլէն Սանգու-
մէի էֆէրար զաղէթասընըն պիլտիրաիկինէ
կէթրէ, տօթթօր Վալուստան էֆէնտինին
փրկիլտէ սէնէլի իւճրէթի 25.000 զուրուլ
օլմայուպ իլա եալընըլ իլք ալթըլ ալ իշին
Ֆէապիարըլ էտէրէք ալտա 1500 զուրուլ
մաալ իլէ գալմաղա իսղի օլմուլ օլտուղու
պիլտիրիլմիլ տիր, վէ տօթթօր Սատթէսու-
նըն իսէ մաալը 20 լիրա օլմայուպ զանն է-
տէրիլ տահա ալ օլմալը տըլ տէնիլ տիր:

Տօթթօր Վալուստան իլք ալթըլ ալ իշին
տէմէքտիր քի փրկիլէ 2500 զուրուլ իգրամ
էթմիլ տիր. պու խուսուստա քէնտի թարա-
ֆըմըլտան թէլէքքիւր էտէրիլ տօթթօր Սատ-
թէսուսանըն մաալը իշին էքիլք օլմալը տըլ
տէմէսի իշին, շունու պիլտիրիլք քի մէրգուլ
տօթթօր քէնտի պիր տօթթօրուլ կէթիրլմէ-
լէրինտէ, տօթթօր թարաֆընտան փրկիլ-
հէքիլք օլմալարըլ իւղէրինէ պիր սիւալ օլտուգ-
տա՝ շու ճէվապը վէրմիլ տիր: Կէլէն կիւն
Հոգաբարձութիւն թարաֆընտան պիլի չա-
ղըրարապ հէր կիւն փրկիլէ կիտիպ օրատա
խասթալարա նիւարէթ էթմէք իշին նէ իւճ-
րէթ իսթէյէճէյիմիլ սիւալ օլունտուգտա,
պէն տալի հէր կիւն էրքէն կիտիպ ալաշամ
գատար օրատա էյլէնմէք իշին 25, վէ սայըր
քէյֆիլէրէ կիտէր կիպի հէր կիւն կիտէրէք
պիր գաշաթաթ էյլէնմէք իշին 13 լիրա մաթ-
լուպ էթմիլ. վէ միւշարիլէյճ թարաֆընտան
իլք իսթարըմ իշին 20 վէ իքիլմէք իշին 10 լիրա
ալմամ թէքիլք օլունարագ եալընըլ պու ի-
քիլէրտէն հանկընըն միւսսիպ կէթիրլիւր-
սէ՛ պէյան էտէճէքլէրտիր. պէն իսէ իլք
թէքլիլին միւսսիպ կէթիրլէճէյինէ մէմուլ
էթմէքտէյիւմ տէմիլ տիր. վէ պիլ տէ պու
սէօլտէն ալարագ 20 լիրա տէմիլ տիր, է-
կէր 10 լիրա իսէ՛ անճագ կիւնտէ իւլ տէթրթ
սաթաթ էյլէնմէք տիր. պունտան աշիքեթ
ալնաղլապիլիքի իքիլի իւղէրինէ օլան հի-
սապըմըլ կիւն սաղ հիսապալը. սալա եան-
լըլ տէյիլ տիր:

Գ. Պօլիս 11/23 Մարտ 1868

... Խումագրապետ.

Սիւնդու Սարտ 10 կիւրակէ ցերեկ
'ի պատիւ և 'ի նպատ Գ. Պէլիքթալէանի
նեպիպագուած Սմաթ Մ. անուն թատեր-

գուլմանը հանգիստաւ կ'գտնուէի երկրորդ
տարուածին միջոցները նոր յայտարարու-
թիւն մը տեսնուեցաւ, յորում կարգացիւք
թէ՛ Լէտիք-փաշայի (Սամանեան թատրոնին
մէջ Սեմ. Պ. Ս. թըղլիանի ընտիր մէկ
թատրերգութիւնը 'ի հանգէս պիտի գայ. ջա-
նիք Եսիական Լիւն-նէր (.) ընկերու-
թեան:

Լտնց ԲԱՐԻ նպատակն է եղեր փա-
նոսեան էֆէնտի լուծը թէթեցնել: Լուրա-
րու վսեմ՝ ձեռնարկութիւն . . . Լայց և
այնպէս սա՛ պայմանաւ. 'Լաթ' 32 (Սմ.
նեան օսկի չափ - 5. (թերևս աւելի) իբր
ծախք ընդունելէն և եղած հասոյթին ալ
կէպը իրենց սեպհականցնէն եւթը, մնա-
ցեալը փանոսեան էֆէնտիին ընծայել: Լիւն
առատաձեռնութիւն . . . :

Լ. յն ամէն Հայերը, զոր փանոսեան
էֆէնտիին Լիւրիս նկատմամբ ըրած զոհ-
ղութիւններուն խեղամուտ են, և կ'ուզին
միշտ քաջալիք ըլլալ՝ Վորա ջանից, կարծեմ
այսպիսի քաջի ձեռնարկութիւն մը բնաւ չ'են
ուզեր խրախուսել, ըստ որում յիշեալ յայ-
տարարութեան մէջ փանոսեանի անունը մի-
այն կեղծիք մ'է, պատուաւ մ'է, վասն զի
ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ այնպիսի թատրոնի մը
ծախքը 32 (Սամանեան լիրայի չափ, մինչդեռ
շատերը կ'երաշխաւորեն թէ հապիւ հաղ 20
(Սամանեան լիրայ է, նա մանաւանդ որ լու-
սածնուս նայելով գերասանք ալ անձնուի-
րութեամբ պիտի խաղան. և գրեթէ հապիւ
ընդամենը հանգերձ ծախիք 40 լիրայ կրնայ
գոյանալ:

Ուստի չենք գիտեր թէ յիշեալ ընկե-
րութեան այսպիսի տարօրինակ կեղծուպատիւ
յայտարարութիւն մը ի՞նչ կնշանակէ . . .
եթէ ոչ փանոսեանի պատիւը և անունը
գործիք ընելով Լիւրը խաբել, որուն համար
կանխաւ Սեմ. փանոսեան էֆէնտիին ուշա-
դրութիւնը կ' հրաւիրեմք այս մասին:

Լիւրուցեցէք . . . Խումագիր. իմ յար-
գանացս հաւատարմք:

Որով մնամ եւ . . .

Շու Լիւնիլէ մէթոուպ թարաֆըն-
դա կէօնտիրիլմիլ օլտուղունտան այնէն տէրթ
էտէրէք, բէնճէմպիհ կիւրքի նիւսխէմիլտէ
տախի քէնտի միւթալաւմըլ պէյան էտէ-
ճէյիմիլ վատ էտէրիլ, շիմտիտէն եալընըլ
շունու պիլտիրիլք քի սահիպ իմզա տօղ-
րուսու չօգ հագգանիլէթ սէվէնէրտէն
իմիլ . . . :

... Խումագիր

Հաստիւրութեան ձիւրը կամ լու-
ևս զգացումը՝ ուրիշ ամէն կրից նման մարդ-
կային բնութեան մէջ կը գոյանայ, մինչև

